

socialmedicinsk tidskrift

**femtiofjärde årgången maj—juni 1977
häfte 5—6**

Industrivägen 13, Solna. Tfn 08/83 20 83
Postadress: Fack, 104 01 Stockholm 60
Postgiro 11 79-1

Allmän redaktion:

Claes-Göran Westrin, redaktör och ansvarig utgivare
Axel Gisslén, biträdande redaktör
Brita Bahrton, redaktionssekreterare

Redaktionsutskott:

Erik Allander, professor i socialmedicin, Huddinge
Ragnar Berfenstam, professor i socialmedicin, Uppsala
Per Bjurulf, professor i socialmedicin, Linköping
Arne Borg, bitr. socialdirektör, Stockholm
Olle Höök, professor i medicinsk rehabilitering, Göteborg
Gunnar Inghe, professor em. i socialmedicin, Luleå
Bengt Lindegård, professor i socialmedicin, Göteborg
Gunnar Lindgren, professor i socialmedicin, Lund
John Lovén, socialchef, Huddinge
Georg Svahn, socialdirektör, Stockholm
Bengt Söderberg, socialchef, Solna
Gösta Tibblin, professor i socialmedicin, Umeå
Willy Viklund, socialchef, Östersund

Socialhistoria idag

Moderna historiker har ofta svårt att nå läsare utanför fackkretsarna. Och ändå finns det både behov av det, det historielösa samhället är en fara, och förutsättningar att intressera en vidare krets, inriktningen i dag på den enskilda människans villkor under skilda epoker är mycket klar inom forskningen.

Det är därför en glädje att få presentera ny historisk forskning i ett temanummer kring socialhistoria för denna tidnings läsekrets.

Numret inleds av Erik Lönnroth, som koncentrerat motiverar samhällets behov av historisk kunskap, och Jan Nasenius, som diskuterar socialhistoriens mål. Så följer ett par artiklar, som översiktligt behandlar sociala problem under 1800-talet: Olle Lundsjo definierar fattigdomsbegreppet och demonstrerar en metod att mäta det genom att registrera oförmåga att betala skatt. Väinö Helgesson redogör för försvarslösheten — tjänstetvånget och dess

följder för de arbetande klasserna. Några uppsatser beskriver verksamhet och ideologi vid ett par vårdinstitutioner, Allmänna BB i Stockholm under dess första 100 år och fattigvårdsanstalten i Göteborg, dels strax efter 1800, dels i 1900-talets början. Arbetsstugor för barn, ett slags föregångare till fritidshemmen, skildras av ett par folklivsforskare från Stockholm. Tillgången på lättillgängligt, detaljrikt och pålitligt källmaterial är ett livsvillkor för socialhistorisk forskning och arkivsynpunkter på socialdossiéer och databanker framförs av Anna Christina Meurling från Lunds Landsarkiv. Till sist presenteras ett par stora forskningsprojekt med socialhistorisk inriktning. Bertil Egerö meddelar preliminära resultat från en undersökning om sociala förändringar de sista 20 åren i moderna bostadsområden i Örebro. Birgitta Odén visar riktningen för framtiden då hon redogör för ett stort projekt, huvudsakligen på planeringsstadiet, om de åldrandes miljö i ett föränderligt samhälle.

Temanumret i socialhistoria är alltså koncentrerat kring utformningen i olika tider av hjälp till svaga och utsatta grupper och olika typer av kontroll av de fattigaste. De flesta författarna har också varit inriktade på att försöka fånga drivfjädrarna till skilda insatser av denna art. Främst samhällsnyttan, behov av trygghet och ordning för de besuttna, men också medkänsla och i modern tid strävan efter rättvisa.

Det kan vara oerhört viktigt för all planering framåt att vi utforskar verkligheten omkring oss och det i sin tur förutsätter att tillräckligt med uppgifter bevaras i sociala arkiv. Det är redaktionens förhoppning att detta nummer skall kunna öka intresset för det förflutna och för möjligheterna att bevara det arkivmaterial som behövs för forskning om sammanhangen i vårt samhälle.

Anne-Marie Fällström

Fil. dr, Anne-Marie Fällström, stadsarkivarie i Örebro, har varit gästredaktör för detta temanummer.